

## AGRÁRINNOVÁCIÓ ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS

### *Kísérlet vagy modell?*

#### *Az agrárinnováció mint székelyföldi fejlesztési paradigma*

Szerkesztette: Biró A. Zoltán és Magyar Ferenc

Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány, Státus Kiadó, Csíkszereda,  
2018. 230 oldal

A térségi innovatív agrárszereplők új csoportjának megjelenésére hívja fel a figyelmet a PAHRU keretében indított programsorozat. Az agrárinnovációs csoport új tevékenységi formát indított el a térségben, új értékrendet és magatartási gyakorlatot képviselve. Szakmai tudásukat és kapcsolati tőkéjüket térségen kívül szereztek, azonban elkötelezettek a térségi adottságok kihasználására. Az innovatív csoport hatása azonban nem terjed ki a társadalom egészére és a térség agráriumára. A sorozat első kiadványa a szakmai ismeretek összefoglalását és az agrárinnovációs folyamat térségi beágyazottságát vizsgálja. A kötet célja olyan javaslatok és programok megfogalmazása, amelyek segítségével programszerűvé válhat az innovatív csoport hasznosulása a térségben.

A kötet egy jól strukturált és könnyen követhető szerkezettel rendelkezik, három nagy fejezetre tagolva. Az első fejezet öt tanulmánya szakmai ismereteket közvetít, vizsgálva az agrárinnovációs folyamat intézményes környezetét, szempontokat állít a társadalmi beágyazódás elemzéséhez, valamint az agrárinnovációs folyamat térségi kommunikációs vetületét is vizsgálja. Biró A. Zoltán tanulmányában azonosította a térségi innovatív csoportot, sorba rendezte azokat a külső és belső feltételeket, amelyek a vidéki térségben zajló agrárinnovációs tevékenységeket erősítik, számba veszi a térségi szereplők szerepvállalási lehetőségeit, valamint javaslatokat fogalmazott meg az innovatív csoportok térségi támogatására. A társadalmi beágyazódás jelentőségére hívja fel a figyelmet Sárosi-Blága Ágnes tanulmánya, amelyben Székelyföld számára modellértékű konkrét példákat és gyakorlatokat mutat be. Különböző szempontok mentén elemzik a székelyföldi agrárvállalkozásokat Biró A. Zoltán és Sárosi-Blága Ágnes, empirikus kutatásaikra alapozva meghatározták a beágyazódás különböző folyamatait, stílusait és mintázatait térségi kontextusban,

csoportosítva az innovatív szereplőket. Ezt követően, Kovács Judit-Tünde Judit tanulmányában interjúk feldolgozása által ismerteti azokat a tényezőket, amelyek a társadalmi beágyazódást alakítják Székelyföldön, fókuszálva a konkrét okokra, valamint a belső- és külső tényezőkre. Székely Kinga Katalin kommunikációs szempontból vizsgálta a székelyföldi agrárinnovációs folyamatok társadalmi beágyazottságát, elkülönítve a regionális, intézményi-, lokális- és egyéni szinteket.

A kötet második fejezetében tíz szakértői interjú kapott helyet. Török Jenő, a Hargita Megyei Mezőgazdasági Vezérigazgatóság igazgatója a térségi agrárinnovációs folyamatok vonatkozásában nyomatékosította, hogy szükség van arra az innovációra, amely az utóbbi időszakban beindult, de bizonyos keretek között kell történnie mindez. Az innovatív vállalkozók kibontakozása előtt akadály lehet a földek felaprózódása, viszont lehetőség lehetne az értékesítés, tárolás és csomagolás terén szövetkezetbe tömörülni, amellet, hogy a termelés egyéni marad. Haschi András, a Hargita Megyei Mezőgazdasági Kifizetési és Intervenciók Ügynökség igazgatója az agrárinnovációs folyamatok kapcsán dicséretesnek tartja azokat a kezdeményezéseket, amelyek az állattenyésztésen és ptyóka-termesztésen túlmutatnak. Főként olyan értelmiségi emberek kezdenek el innovatív mezőgazdasággal foglalkozni, akik nem is mezőgazdászok, csupán munka melletti hobbyként kezdik el. Idővel ez a hobby olyan kisvállalkozássá alakul, amiből a családi komfortot biztosítani tudják, de nem gazdagodnak meg belőle. A Székelyföldi Bio Egyesület elnöke, Máthé Emma hangsúlyozta, hogy a biogazdálkodás lesz Székelyföld jövője, ugyanakkor a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány tevékenységét méltatta, amely képzési lehetőségekkel segíti a székely gazdatársadalmat.

János Zsuzsanna, a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány elnöke, az alapítvány agrárinnovációs szerepvállalásának kialakulásáról beszélt, hangsúlyozva Centrum tevékenységüket, amely egy olyan tevékenységi keretet jelent, amelyben a programok külön-külön futnak, de az agrárinnovációhoz kapcsolódnak, kölcsönösen erősítve egymást. Máthé György, a Hargita Megyei Mezőgazdasági Vezérigazgatóság munkatársa felhívja a figyelmet, hogy minden községben van innovatív termelő, akiknek pozitív megítélésük van a közösségben és a gazdatársadalomban. Kiemelten fontos a sajtó, a média szerepe az innovatív gazdák bemutatásával kapcsolatban, mivel számos esetben példaként szolgálnak mások számára. Kurkó Enikő, szintén a Hargita Megyei Mezőgazdasági Vezérigazgatóság munkatársa, fontosnak tartja a megfelelő időben való információhoz jutást a gazdák számára. Véleménye szerint az agrárvállalkozásoknál két tényező számít, a piac és a szakmai képzések.

Mákszem Hunor, Csíkszenttamás alpolgármestere a pozitív példát hangsúlyozta, amellyel a gazdák különböző fórumokon és állatvásárokon ismerkedhetnek meg, ahová szakemberek is meghívást kapnak a gazdák mellett. A mentalitásváltás szükségessége és az előnytelen birtokstruktúra azonban akadályozza az innovációs kezdeményezések megjelenését és elterjedését. Csilip Árpád, a Hargita Megyei Fejlesztési Ügynökség igazgatója hangsúlyozta a fejlődés fontosságát az agrárinnovációs folyamatokban. Véleménye szerint a felfogás és hozzáállás fékezheti a térségi agrárinnovációs kezdeményezések térnyerését, ugyanakkor fontosabbnak tartja a képzések lehetőségét az anyagiaknál, amelyekben térségi intézmények tudnak segíteni.

Dániel Rajmund, Hargita Megyei Tanács Vidékfejlesztési Egyesületének munkatársa az agrárkezdeményezések jövőjének vonatkozásában fontosnak tartja a specializációt, mivel azok a gazdálkodók tudnak megerősödni, akik specializálódnak, mindenki abban hozza a minőséget, amiben a legjobb tud lenni. A kötet második fejezetének zárásaképpen, Sármási-Bocska János, a Marosvásárhelyi Rádió szerkesztője összefoglalja a rádió mezőgazdasággal és vidékkel foglalkozó műsorát, amely a kezdetek óta folyamatosan hallható.

A harmadik fejezetben három interjú és három esetelemzés található. Csíki Emese, a szentábrahádi gyógynövényes kertben kifejtett tevékenységéről beszélt a kezdeti ötlettől egészen a kivitelezésig, részletesen ismertette a marketingtevékenységüket és programjaikat. Laczkó-Albert Elemér, egy gyergyószárhegyi őstermelői engedéllyel rendelkező mezőgazdasági vállalkozóval készített interjút, amelyet esetelemzés formájában tár a kötet olvasója elé. A család életében a mezőgazdasági vállalkozás, kényszervállalkozásnak indult. A család mindennapjait mutatja be, felvillantva a nehézségek közbeni örömeiket, amelyek ehhez az életformához társulnak. Fülöp Imola egy 28 éves sóváradi nő esetét ismerteti, aki állattenyésztéssel foglalkozik. Sikeres pályázatnak köszönhetően vállalkozást indított. A mezőgazdaság és turizmus területén is tevékenykedik a családjával így inkább mezőgazdasági turizmusnak nevezi tevékenységüket. Balázs-Györfi Rita esetelemzésének alapja egy parajdi laskagomba termesztő házaspárral készített interjú, amelyben az indulás körülményeit, a terméket, az értékesítést és a feldolgozást ismerteti részletesen. Kovács László feketeribizli termesztéssel foglalkozó gazda, a pályázási rendszer bonyolultságát és az ezzel kapcsolatos információhiányt említette problémaként, amellyel találkozott és találkozik fejlesztési elképzelései kapcsán. Barta Gellért, szintén ribizli termesztéssel foglalkozik, minőségi termesztésre fókuszálva, elkerülve azt, hogy a mennyiség a minőség rovására menjen.

A kötet szerkezeti felépítésének köszönhetően az olvasó fokozatosan ismerhette meg elsősorban az innovatív agrárszereplők szakirodalmát, amelyet szakértői interjúk követtek. A szakértői interjúk segítségével az olvasó térben és időben közelebb került az agrárinnovációs folyamatokhoz és lehetőségekhez. Végezetül interjúk és esetelemzések segítségével térségi sikeres agrárszereplők kerültek bemutatásra, akik jó példával szolgálnak a gazdatársaik számára.